

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 580/2021-41

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Straku a sudcov Roberta Šorla a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 1ObdoV/5/2019, 1ObdoV/6/2019 z 28. mája 2020 takto

r o z h o d o l :

1. Uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 1ObdoV/5/2019, 1ObdoV/6/2019 z 28. mája 2020 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a jeho právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 1ObdoV/5/2019, 1ObdoV/6/2019 z 28. mája 2020 **zrušuje a vec vracia** Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie.
3. Najvyšší súd Slovenskej republiky **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **375,24 eur** do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Skutkové východiská

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 27. júla 2020 domáha vyslovenia porušenia čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), práva na ochranu majetku podľa čl. 1

Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 2Obo/23/2015, 2Obo/24/2015 z 27. októbra 2016, postupom a uznesením najvyššieho súdu č. k. 1ObdoV/5/2019, 1ObdoV/6/2019 z 28. mája 2020. Sťažovateľ navrhuje napadnuté rozhodnutia najvyššieho súdu zrušiť a vec vrátiť najvyššiemu súdu na ďalšie konanie. Zároveň žiada o odklad vykonateľnosti rozsudku najvyššieho súdu č. k. 2Obo/23/2015, 2Obo/24/2015 z 27. októbra 2016 do právoplatného skončenia konania pred ústavným súdom.

2. Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 580/2021-13 z 28. októbra 2021 ústavnú sťažnosť v rozsahu namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením najvyššieho súdu č. k. 1ObdoV/5/2019, 1ObdoV/6/2019 z 28. mája 2020 prijal na ďalšie konanie. Vo zvyšnej časti sťažnosť odmietol. Návrhu na odklad vykonateľnosti nevyhovel.

3. Z ústavnej sťažnosti, jej príloh a pripojeného spisu Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 38Cbi/5/2010 vyplýva, že žalobca – správca konkurznej podstaty (██████████), sa žalobou domáhal voči sťažovateľovi ako bývalému správcovi konkurznej podstaty zaplatať 100 898,22 eur s príslušenstvom. Žalovanú sumu patriacu do konkurznej podstaty sťažovateľ ako správca konkurznej podstaty v rámci jej zhodnotenia neoprávnene vložil na účet súkromnej investično-finančnej spoločnosti ██████████, ktorá ju však nevrátila do podstaty. Na základe tejto transakcie bol sťažovateľ zbavený funkcie správcu konkurznej podstaty.

4. Krajský súd uznesením č. k. 38Cbi/5/2010-Db-317 zo 14. decembra 2014 zamietol návrh sťažovateľa na prerušenie konania podľa § 109 ods. 2 písm. c) Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) založený na prebiehajúcom trestnom konaní.

5. Krajský súd rozsudkom č. k. 38Cbi/5/2010-Db-408 z 15. januára 2015 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“) sťažovateľovi uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi 100 898,22 eur s 9 % úrokom z omeškania, keď dospel k záveru, že sťažovateľ je zodpovedný za škodu, ktorú spôsobil porušením jeho povinností podľa § 8 ods. 2 zákona č. 328/1991 Zb. o konkurze a vyrovnaní v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o konkurze“) ako správcu konkurznej podstaty.

6. Najvyšší súd ako odvolací súd rozsudkom č. k. 2Obo/23/2015, 2Obo/24/2015, 2Obo/30/2016, 2Obo/31/2016 z 27. októbra 2016 (ďalej len „rozsudok najvyššieho súdu“) rozhodol o odvolaní žalobcu a sťažovateľa tak, že rozsudok krajského súdu, uznesenie krajského súdu č. k. 38Cbi/5/2010-Db-317 zo 14. decembra 2014 (uznesenie o zamietnutí návrhu sťažovateľa na prerušenie konania), uznesenie krajského súdu č. k. 38Cbi/5/2010-Db-455 z 27. marca 2015 a uznesenie krajského súdu č. k. 38Cbi/5/2010-Db-482 z 12. mája 2015 potvrdil. Konštatoval, že pre vyhovenie žalobe bolo nutné preukázať porušenie právnej povinnosti zo strany sťažovateľa, vznik škody a príčinnú súvislosť medzi vznikom škody a porušením právnej povinnosti. Porušenie právnej povinnosti zo strany sťažovateľa je deklarované uznesením Krajského súdu v Bratislave č. k. 25-24K/185/00-628 z 3. júna 2010, ktorým bol sťažovateľ ako správca zbavený funkcie, lebo pri investovaní finančných prostriedkov porušil povinnosť konať s odbornou starostlivosťou, keď finančné prostriedky z konkurznej podstaty úpadcu investoval

do súkromnej spoločnosti, čím neoprávnene použil majetok úpadcu určený na uspokojenie pohľadávok veriteľov na podnikanie súkromnej osoby. Vznik škody je daný tým, že majetok úpadcu sa v dôsledku konania sťažovateľa znížil na nulu, pretože investičná spoločnosť sťažovateľovi finančné prostriedky nevrátila a následne nevrátil ani sťažovateľ tieto peniaze žalobcovi, napriek tomu, že ho na vrátenie žalobca vyzval. Príčinná súvislosť medzi vznikom škody a porušením povinnosti je zrejmá z toho, že sťažovateľ v rámci svojich povinností nekonal riadne a svedomito a ani s odbornou starostlivosťou, keď neoprávnene vložil vklady do majetku investičnej spoločnosti, navyše stratu vkladu žiadnym relevantným spôsobom nezabezpečil a majetok patriaci do konkurznej podstaty úpadcu znížil na nulu. Ak by sťažovateľ týmto spôsobom nekonal, k vzniku škody by nedošlo, pričom ako osoba zodpovedná za správu majetku úpadcu v konkurznom konaní v rámci zákonom vymedzených povinností mohol sťažovateľ predpokladať, že jeho neoprávneným konaním (výberom finančných prostriedkov z účtu úpadcu) môže dôjsť k zníženiu majetku úpadcu, prípadne k jeho úplnej strate, ku ktorej napokon aj došlo (body 17 až 19 odôvodnenia rozsudku najvyššieho súdu). Najvyšší súd pokladal konanie sťažovateľa za odporujúce § 8 ods. 2 zákona o konkurze, pričom nebolo možné vzhľadnúť žiadne žalovaným tvrdené exkulpačné dôvody (bod 25 odôvodnenia rozsudku najvyššieho súdu). K uzneseniu krajského súdu o zamietnutí návrhu sťažovateľa na prerušenie konania najvyšší súd uviedol, že je výlučne vecou súdu, pre aký postup sa rozhodne, keďže z § 109 ods. 2 písm. c) OSP nevyplýva, že by bol konajúci súd povinný konanie prerušiť. Ak krajský súd návrh sťažovateľa na prerušenie konania z dôvodu prebiehajúceho trestného konania zamietol, rozhodol vecne správne.

7. Proti rozsudku najvyššieho súdu v časti, v ktorej bol rozsudok krajského súdu vo veci samej potvrdený, podal sťažovateľ dovolanie s poukazom na § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“) a § 421 ods. 1 písm. a), b) a c) CSP.

8. O dovolaní sťažovateľa proti rozsudku najvyššieho súdu rozhodol najvyšší súd ako súd dovolací uznesením č. k. 1ObdoV/4/2017, 1ObdoV/5/2017 z 27. februára 2018 tak, že ho odmietol pre neprípustnosť. Nálezom ústavného súdu č. k. I. ÚS 250/2018-27 z 28. novembra 2018 bolo uznesenie najvyššieho súdu č. k. 1ObdoV/4/2017, 1 ObdoV/5/2017 z 27. februára 2018 zrušené a vec vrátená na ďalšie konanie z dôvodu, že základné právo sťažovateľa garantované čl. 46 ods. 1 ústavy a právo garantované čl. 6 ods. 1 dohovoru porušené bolo, keď najvyšší súd nesprávne posúdil otázku prípustnosti dovolania z hľadiska prípustnosti kumulácie dovolacích dôvodov.

9. Najvyšší súd následne uznesením č. k. 1ObdoV/5/2019, 1ObdoV/6/2019 z 28. mája 2020 (ďalej len „uznesenie najvyššieho súdu“) opätovne rozhodol o dovolaní sťažovateľa tak, že ho ako neprípustné podľa § 447 písm. c) CSP odmietol. Dospel k záveru, že prípustnosť dovolania v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP daná nie je. Vo vzťahu k dôvodu dovolania podľa § 421 písm. a) a c) CSP konštatoval, že z obsahu dovolania nie je zrejmé, že by sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, sťažovateľ v dovolaní neuviedol referenčnú judikatúru ani neoznačil rozhodnutia, ktorými by dovolací súd rozhodol rozdielne. K prípustnosti dovolania podľa § 421 písm. b) CSP uviedol, že otázku, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená, sťažovateľ jednoznačne nepoložil, z obsahu dovolania nie je možné dospieť k jednoznačnému záveru, o akú právnu otázku ide. Dovolanie podané podľa § 421 ods. 1 CSP je preto neprípustné.

II. Argumentácia sťažovateľa

10. Sťažovateľ kritizuje najvyšší súd, ktorý uzavrel, že nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov nezakladá dôvod prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP, avšak bez toho, aby uviedol, prečo dôkaz označený sťažovateľom nepovažoval za dôkaz, ktorý by mohol mať zásadný vplyv na posúdenie skutkového stavu. Ak § 8 ods. 2 zákona o konkurze určil povinnosť správcovi vykonávať funkciu správcu konkurznej podstaty s odbornou starostlivosťou a sťažovateľ tak postupoval s úmyslom zhodnocovať výnosy z predaja konkurznej podstaty pre lepšiu likviditu záväzkov, nemožno tento úkon zároveň zaťažovať úmyselnou protiprávnosťou, ak ho tak neposudzovalo žiadne objektívne právo. Ani zamietnutie návrhu na prerušenie konania nepovažuje sťažovateľ za správne, pretože v súbežne prebiehajúcim trestnom konaní voči sťažovateľovi za ten istý skutok sa tiež rieši otázka protiprávnosti jeho konania a zavinenia, ktorá trestným súdom môže byť vyriešená inak. Pritom žalobca si rovnaký nárok z titulu náhrady škody uplatnil aj v adhéznom konaní (t. j. v rámci trestného konania). Ide tak o prekážku začatého konania. Uvedená okolnosť nebola zohľadnená v odvolacom ani v dovolacom konaní. Všeobecné súdy si nežadavali trestný spis voči obvinenému konateľovi obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ], a tak nezistili, že orgány činné v trestnom konaní zaistili na účte obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ] sumu 2 miliónov eur. Ak by sa táto istina alebo len jej časť vrátila úpadcovi, tak mu škoda voči sťažovateľovi nevznikla. Na argumentáciu o predčasnosti žalobcom uplatneného nároku sťažovateľ nedostal náležitú odpoveď aj napriek tomu, že túto svoju argumentáciu preniesol, poukazujúc na § 420 písm. f) CSP, do dovolacieho konania. Uznesenie dovolacieho súdu je preto nepreskúmateľné, zjavne neodôvodnené.

11. Sťažovateľ v dovolaní zrozumiteľne sformuloval dve právne otázky, ktoré mali založiť dôvod dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP, a to či ako správca konkurznej podstaty sa zavinené dopustil protiprávnosti, ak bez súhlasu súdu vložil do nebankovej spoločnosti finančné prostriedky úpadcu pre účely ich najvyššieho zhodnotenia, ktoré sa ale zatiaľ späť nevrátili do konkurznej podstaty, a či je súd povinný prerušiť konanie o náhradu škody, ak v tej istej skutkovej veci prebieha trestné konanie voči správcovi konkurznej podstaty a nebankovej spoločnosti, resp. jej konateľovi, v rámci ktorého si úpadca uplatnil nárok na náhradu škody. Dovolací súd sťažovateľom nastolené právne otázky arbitrárne odmietol riešiť, v dôsledku čoho neposkytol súdnu ochranu sťažovateľovi.

III. Vyjadrenie najvyššieho súdu, zúčastnenej osoby a replika sťažovateľa

III.1. Vyjadrenie najvyššieho súdu:

12. Najvyšší súd k sťažnosti poukázal na vyjadrenie predsedníčky senátu najvyššieho súdu. Rozhodnutie o ústavnej sťažnosti ponecháva na úvahe ústavného súdu.

13. Predsedníčka senátu k veci uviedla, že „sťažovateľ (žalovaný), svoje dovolanie dôvodil celým ustanovením § 421 ods. 1 C.s.p., ktorého dovolacie dôvody uvedené v písm. a/, b/, c/. Z tohto dôvodu namietat všetky takto vymedzené dovolacie dôvody súčasne, ako to urobil

sťažovateľ, samo o sebe spôsobujú protirečivosť a rozporuplnosť podaného dovolania. Spoukazom na ust. § 451 ods. 3 C.s.p., kedy dovolací súd iba stručne uvedie dôvod odmietnutia dovolania, v napadnutom rozhodnutí po jeho konštatačnej časti, dovolací súd ku každej dovolacej námietke exaktne uviedol, akým spôsobom má byť ten-ktorý dovolací dôvod odôvodnený (viď body 26 až 29 napadnutého rozhodnutia). Dovolací súd tak mohol urobiť iba a výlučne vo všeobecnej rovine, vzhľadom na osobitosť konania o dovolaní s akcentom na okolnosť, že nemôže suplovať aktivitu dovolateľa (sťažovateľa). V tejto súvislosti je potrebné poukázať na skutočnosť, že dovolací súd nemá za povinnosť uvádzať, či dovolacie dôvody neboli vymedzené vôbec alebo boli vymedzené neúplne, ako sa mylne domnieva sťažovateľ.

Osobitne dovolací súd ďalej upriamuje pozornosť na body 30 až 33 napadnutého uznesenia (v zmysle obsahu sťažnosti), v ktorých sa dovolací súd venoval skúmaniu dôvodnosti dovolania podľa dôvodu vyvedeného ustanovením § 421 ods. 1 písm. b/ C.s.p... Z dôvodu nešpecifikovaných otázok dovolací súd nezistil, akú právnu otázku, od ktorej rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo, a ktorá ešte v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu nebola vyriešená, dovolateľ považuje dovolacím súdom za nepreskúmanú. Ani otázka posúdenia konania z hľadiska odbornosti konania správcu konkurznej podstaty v súlade s ustanovením § 8 ods. 2 ZKV nebola dovolateľom jednoznačne položená v súlade s ustanovením § 421 ods. 1 písm. b/ C.s.p. Z obsahu dovolania nie je možné dospieť k jednoznačnému záveru, o akú právnu otázku za účelom vyriešenia sporu dovolateľovi ide s tým, že problematická právna otázka musí byť jednoznačná a nespochybniteľná, čo v podanom dovolaní absentuje.

Dovolací súd... dôsledne preskúmal dovolanie z hľadiska jeho obsahu, pričom výstižne a zrozumiteľne vysvetlil, akým spôsobom má byť dovolanie odôvodnené, z ktorého dôvodu je potrebné odôvodnenie napadnutého uznesenia čítať a vykladať komplexne, vo vzájomných súvislostiach vo všetkých jeho bodoch, pretože jedine takto vytvára odôvodnenie napadnutého uznesenia jednotný celok. Dovolací súd uzatvára, že len dovolací súd rozhoduje o naplnení predpokladov prípustnosti dovolania z dôvodov definovaných v § 421 ods. 1 (C.s.p. (1. ÚS 438/2017), kedy dovolanie podané žalobcom (sťažovateľom), vyhodnotil päťčlenný senát dovolacieho súdu jednohlasne za také, ktorého dovolacie dôvody nie sú vymedzené spôsobom uvedeným v § 431 až 435 C.s.p. Konajúci senát pri tomto konštatovaní postupoval podľa ustálenej judikatúry dovolacieho súdu, túto judikatúru nijako nemodifikoval a ani sa od nej neodklonil.“.

III.2. Vyjadrenie zúčastnenej osoby:

14. Zúčastnená osoba, ktorou je správca konkurznej podstaty úpadcu [REDAKOVANÉ] „v konkurze“, vystupujúci v konaní pred všeobecnými súdmi v pozícii žalobcu, uviedol, že všeobecné súdy rozhodli správne, v súlade s právnymi predpismi a nárok žalobcu je dôvodný. Rozhodnutia všeobecných súdov sú dostatočne odôvodnené, dávajú nepochybné odpovede na nastolené otázky. Na svojich právach je v konečnom dôsledku ukrátený iba úpadca.

III.3. Replika sťažovateľa:

15. Sťažovateľ vo svojej replike uviedol:

- a) prípustným dovolacím dôvodom podľa § 420 písm. f) CSP je extrémny rozpor alebo nesúlad medzi vykonanými dôkazmi a skutkovými zisteniami súdu alebo nesúlad medzi skutkovými zisteniami a z nich vyodenými skutkovými a právnymi závermi, tiež extrémne procesné pochybenia, resp. ich nenapravenia, spočívajúce predovšetkým v deficite dokazovania, vade opomenutých dôkazov či ich deformácie alebo porušenie zásad voľného hodnotenia dôkazov, či porušenie zásady rovnosti. Nesprávne zistenie skutkového stavu veci preto má, ak súd aplikuje dôkladne hmotné právo, vždy vplyv na nesprávne právne posúdenie veci;
- b) úzka súvislosť civilného sporového konania o náhradu škody s trestným konaním mala viesť k prerušeniu konania preto, aby dva sudy neriešili rovnakú predbežnú otázku, napr. týkajúcu sa zavinenia škody a vydali odlišné rozhodnutia, čím by došlo najmä k porušeniu zásady právnej istoty strán sporu. Až právoplatným trestným rozsudkom je totiž vyriešený nielen základ nároku aktívne legitimovaného žalobcu na náhradu škody spôsobenej trestným činom, ale aj jeho výška v prípade, ak je tento nárok uplatnený v rámci adhézneho konania. V takomto prípade prichádza do úvahy aj prekážka litispendencie, preto sudy mali povinnosť prerušiť civilné sporové konanie až do skončenia trestnej veci;
- c) nerešpektovanie požiadavky na odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne odpovie na všetky právne a skutkové relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, zakladá prípustnosť i dôvodnosť dovolania;
- d) Európsky súd pre ľudské práva zo zásady „*iura novit curia*“ vyvodzuje, že táto zásada neslúži na odôvodnenie príčin brániacich mu zaoberať sa meritom veci, ale naopak, oprávnenie prekvalifikovať predložený návrh tak, aby ho vecne preskúmal aj vtedy, ak by formalistické posúdenie návrhu malo priviesť k jeho odmietnutiu z formálnych príčin pre nedostatky návrhu. Preto najvyšší súd ako súd dovolací súd mal vyhodnotiť sťažovateľom predostretú otázku v jej právnych aspektoch, a to či namietané pochybenie odvolacieho súdu pri riešení všetkých otázok zodpovednosti za škodu nemohlo založiť porušenie jeho ústavou zaručených práv.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

16. Pokiaľ najvyšší súd ako súd dovolací dospel k záveru, že prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP daná nie je, tento jeho záver nemožno vyhodnotiť ako arbitrárny. Podstata dovolacej argumentácie sťažovateľa vo vzťahu k existencii vady rozsudku najvyššieho súdu podľa § 420 písm. f) CSP spočívala na tvrdení o nesprávnom postupe všeobecných súdov, ktoré konanie na návrh sťažovateľa (odôvodnený prebiehajúcimi trestnými konaniami voči vedúcemu organizačnej zložky spoločnosti [REDACTED] a voči sťažovateľovi) neprerušili a neakceptovali poukaz sťažovateľa na výsledky trestných konaní. Ak by k prerušeniu konania došlo, skutkový stav by bol ustálený inak. Najvyšší súd k dovolaciemu dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP konštatoval, že dovolateľ neuviedol žiadny nesprávny procesný postup súdu, ktorým dovolateľovi znemožnil uskutočňovať jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podľa najvyššieho súdu zamietnutie návrhu na prerušenie konania sa nedá v danom prípade kvalifikovať ako nesprávny procesný postup, pretože konanie o náhradu škody z hľadiska posúdenia zodpovednosti za škodu podľa Občianskeho zákonníka v spojení s § 8 ods. 2 zákona

o konkurze nesúviselo s otázkou posúdenia trestnoprávnej zodpovednosti, a preto nezáviselo od otázky, ktorú v tomto konaní konajúci súd oprávnený riešiť nebol (bod 24 odôvodnenia uznesenia najvyššieho súdu). Najvyšší súd zároveň uviedol, že pri návrhu na prerušenie konania podľa § 109 ods. 2 písm. c) OSP súd nemá povinnosť konanie prerušiť (bod 35 odôvodnenia uznesenia najvyššieho súdu). Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti poukazuje na prekážku začatého konania (dôvodí, že nárok na zaplatenie sumy 100 898,22 eur bol žalobcom uplatnený aj v adhéznom konaní), pričom ústavný súd k tomuto dodáva, že k otázke litispendencie sa vyjadril už krajský súd v rozsudku z 15. januára 2015 (str. 19 rozsudku krajského súdu), kde konštatoval, že prekážka litispendencie nie je daná, keďže predmetné občianskoprávne konanie bolo začaté skôr ako trestné konanie voči sťažovateľovi.

17. Uznesením najvyššieho súdu bolo dovolanie sťažovateľa v časti namietanej vady podľa § 420 písm. f) CSP odmietnuté pre jeho neprípustnosť, pričom ústavný súd nezistil žiadnu skutočnosť, ktorá by signalizovala jeho svojvoľný postup (v medziach posudzovanej prípustnosti dovolania), ktorý by nemal oporu v zákone. Z odôvodnenia uznesenia najvyššieho súdu vyplýva, že najvyšší súd sa zaoberal a vyrovnal s dôvodmi sťažovateľa, ale pretože sa s nimi nestotožnil, odmietol dovolanie ako procesne neprípustné.

18. Vo vzťahu k dovolaním namietanej vade rozsudku najvyššieho súdu podľa § 421 CSP ústavný súd uvádza, že otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže v konkrétnej veci uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu, t. j. najvyššieho súdu, nie do právomoci ústavného súdu (aj keď toto posúdenie najvyšším súdom je z hľadiska jeho ústavnej udržateľnosti preskúmateľné ústavným súdom v konaní o ústavnej sťažnosti). Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy (čl. 124 a čl. 142 ods. 1) vyplýva, že ústavný súd nie je alternatívou ani mimoriadnou opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov, ktorých sústavu završuje najvyšší súd (mutatis mutandis II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Otázka posúdenia prípustnosti dovolania je otázkou zákonnosti a jej riešenie samo osebe nemôže viesť k záveru o porušení označených práv sťažovateľa (II. ÚS 324/2010, II. ÚS 410/2016, II. ÚS 255/2018).

19. Ústavný súd však už taktiež judikoval, že prílišný formalizmus pri posudzovaní úkonov účastníkov občianskeho súdneho konania a nadmerný tlak na dopĺňanie takých náležitostí do procesných úkonov účastníkov, ktoré nemajú oporu v zákone, idú nad rámec zákona alebo nemajú základný význam pre ochranu zákonnosti, nie sú v súlade s ústavnými princípmi spravodlivého procesu (IV. ÚS 1/02, I. ÚS 120/09).

20. Dovolanie je podľa ústavného súdu (II. ÚS 89/2018, I. ÚS 336/2019) priesečníkom (a) hodnoty jednotnej, práve a len najvyšším súdom pre celé územie zveľaďovanej interpretácie práva s tým, že účelom § 421 CSP je tvorba, ustáľovanie a presadzovanie ustálenej rozhodovacej praxe, (b) ale rovnocenne je dovolanie podľa § 421 CSP prostriedkom ochrany individuálnej pozície účastníkov konania, resp. ochrany individuálnej spravodlivosti strán sporu, účastníkov konania. Tieto hodnoty (normatívnosť a individuálnosť) sú rovnocenné a sú nastavené textom zákona. Najvyšší súd je pri rozhodovaní o dovolaní súdom, ktorý „súdi súdy“, a zároveň účastníkov konania s dôsledkami pre mnohých aktuálnych a budúcich účastníkov. Platí to rovnako pre dovolanie týkajúce sa právneho posúdenia veci (§ 421 CSP), ako aj pre dovolanie pre zmätočnosť

(§ 420 CSP). Rozhodnutím o dovolaní sa cez interpretáciu vdychuje život právnym normám s dôsledkami pre celé územie Slovenskej republiky.

21. V náleze č. k. II. ÚS 637/2015 (bod 16) ústavný súd uviedol, že v zložitosti procesných vzťahov nie je v Slovenskej republike pre najvyšší súd ľahké vyjadrovať hmotnoprávny názor. Ak sa nejaký ustáľuje, ba až fixuje a umocňuje tak právnú istotu, je namieste citlivý, precízny, a nie súťaživý postoj ústavného súdu. To neznamená akúsi právnú neangažovanosť, ale rešpekt k hodnote ustálenej judikatúry v rozmanitosti podústavného práva, a to zvlášť na poli (mimoriadneho) dovolania. Ústavný súd tým okrem iného vyjadril ešte v období účinnosti OSP podporu tvorby zvlášť hmotnoprávnej judikatúry. Možno dodať, že súčasná zákonná pozícia najvyššieho súdu je v tomto smere otvorenejšia.

22. Ústavný súd už v náleze vo veci sp. zn. II. ÚS 398/08 uviedol, že rešpektuje kompetenciu najvyššieho súdu ústavne konformným spôsobom vymedzovať si prípustnosť vecí v konaní o dovolaní, kým neprekročí ústavné štandardy.

23. Aby mohol najvyšší súd zistiť, či ide o zjednocovanie alebo tvorbu judikatúry – teda či chce dovolateľ, aby bola judikatúra zjednotená či tvorená, a taktiež či ide o nesprávne právne posúdenie veci, musí sa vymedziť, o čo vo veci ide, čo je jej jadrom, podstatou. Koncepcia Civilného sporového poriadku akcentuje zodpovednosť účastníkov, a preto podľa § 432 CSP dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia.

24. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti argumentuje, že v dovolaní formuloval dve právne otázky v zmysle § 432 CSP v spojení s § 421 CSP, ktorými sa najvyšší súd ako súd dovolací súd odmietol zaoberať, a to:

a) či ako správca konkurznej podstaty sa zavinene dopustil protiprávnosti, ak bez súhlasu súdu vložil do nebankovej spoločnosti finančné prostriedky úpadcu pre účely ich najvyššieho zhodnotenia, ktoré sa ale zatiaľ späť nevrátili do konkurznej podstaty, a

b) či je súd povinný prerušiť konanie o náhradu škody, ak v tej istej skutkovej veci prebieha trestné konanie voči správcovi konkurznej podstaty a nebankovej spoločnosti, resp. jej konateľovi, v rámci ktorého si úpadca uplatnil nárok na náhradu škody.

25. Ústavný súd konštatuje, že nie je možné stotožniť sa s tvrdením sťažovateľa, že v dovolaní vymedzil právnú otázku (ako to má na mysli § 421 v spojení s § 432 CSP), či „je súd povinný prerušiť konanie o náhradu škody, ak v tej istej skutkovej veci prebieha trestné konanie voči správcovi konkurznej podstaty a nebankovej spoločnosti, resp. jej konateľovi, v rámci ktorého si úpadca uplatnil nárok na náhradu škody“. V zmysle dovolania sťažovateľ neprerušenie konania vníma ako procesnú vadu zakladajúcu prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP, pričom ho spája s následkom nesprávneho ustálenia skutkového stavu. Ústavný súd dodáva, že sťažovateľ podaním z 9. decembra 2014 (doplneným na pojednávaní 16. decembra 2014) navrhol s poukazom na prebiehajúce trestné konania proti sťažovateľovi a vedúcemu organizačnej zložky ██████████ ██████████ ██████████, organizačná zložka Slovensko, prerušiť konanie vedené (v tom čase) na krajskom súde podľa § 109 ods. 2 písm. c) OSP (s účinnosťou od 1. júla 2016 ide o dôvod prerušenia upravený v § 164 CSP, pozn.), keď bol názoru, že otázky riešené v trestnom konaní môžu mať, resp. majú podstatný význam

pre rozhodnutie súdu. Ústavný súd konštatuje, že predmetné prerušenie je prerušením fakultatívnym, nie obligatívnym, zákonodarca konajúcemu súdu zveruje možnosť (nie ukladá povinnosť) konanie prerušiť pri splnení predpokladov vymedzených v § 164 CSP [predtým § 109 ods. 2 písm. c) OSP]. Na uvedené napokon poukázal aj samotný najvyšší súd v napadnutom uznesení (bod 35 odôvodnenia). S dovolacou námietkou sťažovateľa týkajúcou sa neprerušenia konania sa najvyšší súd vyrovnal v rámci posudzovania prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP.

26. Vo vzťahu k otázke zodpovednosti správcu konkurznej podstaty za škodu ústavný súd uvádza, že po oboznámení sa s relevantnou časťou odôvodnenia napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, ako aj s obsahom dovolania zistil, že účinky výkonu dovolacej právomoci nemožno vyhodnotiť ako zlučiteľné so základným právom na súdnu ochranu. Ústavný súd súhlasí so sťažovateľom, že obsahu jeho dovolania nezodpovedá tvrdenie najvyššieho súdu, že sťažovateľ „otázku, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená, jednoznačne nepoložil“, resp. že „nie je zrejmé, akú otázku dovolateľ konkretizoval, v čom vidí nesprávnosť konkrétnej právnej otázky a aké riešenie predloženej konkrétnej otázky považuje dovolateľ za správne“. Z dovolania totiž vyplýva, že dovolacia právna otázka je vymedzená ako „otázka zodpovednosti správcu konkurznej podstaty za škodu spôsobenú investovaním finančných prostriedkov do nebankovej spoločnosti, ktorá prostriedky nevrátila“. Sťažovateľ v dovolaní poukazuje na základné predpoklady vzniku zodpovednosti za škodu a uvádza, že „v prevažnej väčšine prípadov obdobného charakteru bol vždy takmer jednoznačný zámer SKP zhodnocovať uložené finančné prostriedky zo speňaženia až do konečnej realizácie rozdelenia výťažku. Mám vedomosť, že prebieha niekoľko konaní a nemôže byť náhodou, že viacerí SKP sa snažili obdobne zhodnocovať uložené finančné prostriedky, preto je potrebné k veciam zaujať jednoznačné stanovisko, pričom nie je doterajší zhodný výklad pri charakterizovaní výkonu funkcie s odbornou starostlivosťou v zmysle § 8 ods. 2 ZKV... Neobstojí ani tvrdenie konkurzného súdu v uznesení 24-25K/180/00, kde som bol zbavený správcovstva, keď súd vyslovil, že porušenie základnej povinnosti určenej v § 8 je dané tým, ak správca investuje prostriedky konkurznej podstaty do súkromnej spoločnosti.“ V závere dovolania sťažovateľ konštatuje, že „Nesprávne právne posúdenie veci je v tom, že súdy vychádzali nedôvodne z nesprávneho výkladu § 8 ods. 2 ZKV, pokiaľ ide o rozhodnutie zodpovednosti správcu za vzniknutú škodu. Na druhej strane prvoinštančný súd uvádza v niektorých častiach, že ide o neoprávnené obohatenie na mojej strane. V mojom prípade nedošlo k zavinenému konaniu, ktoré by bolo v príčinnej súvislosti so vznikom škody, pretože som postupom, ktorý má zakladať zodpovednostný vzťah, neporušil žiadne povinnosti, ktoré mi vyplývajú zo zákona alebo z príkazov, tak ako som to v predchádzajúcej časti uviedol, prax správcov na území Slovenskej republiky v mnohých prípadoch bola taká, že tezaurované vklady, resp. výťažky z predaja takýmto spôsobom zhodnocovali a tvrdenie, že v čase účinnosti zákona o konkurze a vyrovnaní je konanie nedovolané, nemá oporu v právnom výklade zákona.“

27. Dovolaciu právnu otázku bolo možné formulovať aj koncentrovanejšie a precíznejšie, ale z celkového kontextu dovolacej argumentácie sťažovateľa možno vyvodiť, že ide o otázku zodpovednosti správcu konkurznej podstaty za škodu (v kontexte posúdenia výkonu funkcie správcu konkurznej podstaty z hľadiska naplnenia požiadavky odbornej starostlivosti) vzniknutú

investovaním finančných prostriedkov do nebankovej spoločnosti, ktorá investované prostriedky nevrátila. Takýto variant právnej otázky je zmysluplný, umožňujúci prípustnosť dovolania.

28. Podľa názoru ústavného súdu (I. ÚS 336/2019) nie je správne, ak sa najvyšší súd zameria len na jednu vetu, ktorú dovolateľ prípadne v dovolaní označí ako právnu otázku, a izoluje sa od toho, ako je vymedzený dovolací dôvod. Právna otázka podľa § 421 CSP a dovolací dôvod (nesprávne právne posúdenie) podľa § 432 CSP sú spojené nádoby, preto najvyšší súd nemôže posudzovať prípustnosť dovolania striktne len na základe toho, ako dovolateľ túto prípustnosť formálne vymedzil na konkrétnom riadku svojho podania. Je užitočné sa pozrieť aj na dovolací dôvod, vyabstrahovať z neho právnu otázku podľa § 421 CSP a až následne možno posúdiť, (a) či od tejto otázky záviselo napadnuté rozhodnutie a (b) či ide o otázku, ktorá napĺňa niektoré z písmen a) až c) v § 421 ods. 1 CSP. Ide o to pokúsiť sa autenticky porozumieť dovolateľovi – jeho textu ako celku, ale na druhej strane nemožno dotvárať vec na úkor procesnej protistrany. Ide o dialóg, ale nie o právnu pomoc. Nie je úlohou najvyššieho súdu „hádať“, čo povedal dovolateľ, ale ani vyžadovať akúsi dokonalú formuláciu dovolacej otázky (porov. tiež Hlušák, M. Glosa k uzneseniu Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3 Cdo 6/2017 zo 6. 3. 2017 In. Súkromné právo 3/2017, s. 129; Gešková, K. Glosa k uzneseniu Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3 Cdo 158/2017 – odklon od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu a/ako otázka zásadného právneho významu. In. Súkromné právo 4/2018, s. 170).

29. Keďže do obsahu základného práva na súdnu ochranu/práva na prístup k súdu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy patrí aj ochrana, ktorá sa strane poskytuje v konaní o opravných prostriedkoch, ak riadne splní zákonné podmienky prípustnosti, pričom sťažovateľ tieto podmienky splnil, najvyšší súd odmietnutím dovolania v časti namietanej vady podľa § 421 CSP porušil základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

30. Napadnutým uznesením najvyššieho súdu došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, preto ústavný súd toto uznesenie podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a jemu zodpovedajúcemu § 133 ods. 2 a 3 písm. b) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) zrušil a vec vrátil najvyššiemu súdu na ďalšie konanie.

31. Podľa § 134 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd zruší právoplatné rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah a vec vráti na ďalšie konanie, ten, kto vo veci vydal rozhodnutie, rozhodol o opatrení alebo vykonal iný zásah, je povinný vec znova prerokovať a rozhodnúť. V tomto konaní alebo postupe je viazaný právnym názorom ústavného súdu.

32. Po vrátení veci na ďalšie konanie bude úlohou najvyššieho súdu podané dovolanie v časti namietanej vady podľa § 421 CSP proti napadnutému rozsudku najvyššieho súdu znova prerokovať a, riadiac sa právnymi názormi ústavného súdu vyslovenými v tomto náleze, opätovne rozhodnúť o dovolaní, rešpektujúc obsah a zmysel práv, ktorých porušenie bolo ústavným súdom zistené. Záväzný právny názor ústavného súdu nesmeruje k hmotnoprávnemu posúdeniu spornej kauzy. Najvyšší súd však podľa ústavného súdu aplikoval podústavné právo obsiahnuté v § 432 ods. 2 CSP na dovolanie sťažovateľa tak, že mu nadmernou procesnou prísnosťou z hľadiska ústavnoprávneho znemožnil poskytnutie súdnej ochrany, ktorej sa sťažovateľ dovolaním domáhal.

V.
Trovy konania

33. Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 375,24 eur (bod 3 výroku nálezu).

34. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľa ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov [§ 1 ods. 3, § 11 ods. 3, § 13a ods. 1 písm. a) a c), § 16 ods. 3]. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2020 je 177 eur a hodnota režijného paušálu je 10,62 eur. Sťažovateľovi vznikol nárok na náhradu trov konania za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2020 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti ústavnému súdu).

35. Ústavný súd neuložil najvyššiemu súdu povinnosť priznanú náhradu trov právneho zastúpenia uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP), pretože právny zástupca sťažovateľa [REDAKOVANÉ] v priebehu konania pred ústavným súdom zomrel, pričom sťažovateľ si iného právneho zástupcu nezvolil, keďže je sám advokátom, a teda povinnosť právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom sa naňho nevzťahuje (§ 34 zákona o ústavnom súde).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. apríla 2022

Peter Straka
predseda senátu